

K R O N I K A

Jubileusz Profesor Marii Krčmovej

W tym roku obchodzi jubileusz znana czeska bohemistka-językoznawczyni Pani Profesor Marie Krčmová. Swoje życie zawodowe i naukowe związała Jubilatka z Uniwersytetem T.G. Masaryka w Brnie, na którym w 1962 roku ukończyła dwukierunkowe studia w zakresie bohemistyki i rusycystyki.

Następnie w roku 1966 obroniła pracę pt. *Přízvukování předložek na Brněnsku*, na podstawie której uzyskała tytuł akademicki doktora filozofii (PhDr.), a w 1972 roku zaś przedstawiła pracę doktorską *Městská mluva brněnská*, po obronie której uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa czeskiego – współczesny język czeski. Kolejnym etapem drogi zawodowej było uzyskanie przez Panią Profesor w 1991 roku stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa czeskiego na podstawie rozprawy pt. *Běžně mluvený jazyk v Brně*. Wówczas objęła także stanowisko docenta w Katedrze Języka Czeskiego Uniwersytetu T.G. Masaryka w Brnie. Tytuł profesora nauk humanistycznych otrzymała Jubilatka z rąk prezydenta Republiki Czeskiej w roku 1998.

Pani Profesor Marie Krčmová jest znanym naukowcem nie tylko w czeskim środowisku bohemistycznym, ale także w szerszym – slawistycznym w kraju jak i poza jego granicami. Jest zapraszana na wykłady przez wiele ośrodków slawistycznych w Europie. Gościła między innymi w Niemczech, Bułgarii, Polsce czy na Słowacji.

Zainteresowania naukowe Pani Profesor Marii Krčmovej koncentrują się wokół kilku dziedzin. Do głównych należą badania nad: a) językiem miasta (żargonem miejskim), b) współczesnym językiem czeskim, szczególnie zaś nad jego fonetyką i fonologią, c) stylistyką czeszczyzny. Bogaty dorobek naukowy Badaczki odnoszący się do powyższych zagadnień świadczy o Jej aktywności i zaangażowaniu w prowadzone badania. Poniżej przedstawimy tematyczny wybór publikacji spośród wielu prac Szanownej Jubilatki¹.

Prowadzone przez siebie socjolingwistyczne badania nad językiem miasta – głównie Brna i miast morawskich – prezentowała Pani Profesor w takich publikacjach, jak np.: *Vokálník soustava brněnské městské mluvy*. „Sborník prací Filozofic-

ké fakulty brněnské univerzity”, A 15, 1967, s. 85–96; *Protetické v- v brněnské městské mluvě*. „Naše řeč” 57, 1974, s. 243–248; *K teritoriálně podmíněné diferenciaci městské mluvy*. „Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity”, A 22–23, 1974–1975, s. 59–67; *Vývojové tendence běžně mluveného jazyka střední Moravy*. In: Š. Ondruš, S. Wollman (eds.): *Příspěvky pro VIII. mezinárodní sjezd slavistů Záhřeb 1978*. ÚČL: Praha 1978, s. 1–11; *Běžně mluvený jazyk v Brně*. Univerzita J. E. Purkyně, Brno 1981; *K formování běžně mluveného jazyka v moravských městech*. „Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity”, A34, 1986, s. 61–67; *Proměny běžně mluveného jazyka velkoměsta*. In: *Jazyky slovianskie wobec współczesnych przemian w krajach Europy środkowej i wschodniej*. Opole 1993, s. 119–125; *Brněnská městská mluva – odraz kontaktů etnik*. „Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity”, A 41, 1993, s. 77–86; *Hantýrka jako jazykový reprezentant města*. In: Klimeš L. (ed.): *Sborník přednášek z 5. konference o slangu a argotu v Plzni 7.-9. 2. 1995*. Západočeská univerzita: Plzeň 1997, s. 48–53; *Současná běžná mluva v českých zemích*. In: Daneš F. a kol.: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha 1997, s. 160–172; *Proměny brněnské městské mluvy*. In: Daneš F. a kol.: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha 1997, s. 225–230; *Termín obecná čeština a různost jeho chápání*. In: P. Karlík, Z. Hladká (eds.), *Čeština. Univerzália a specifika 2*. Brno 2000, s. 63–77.

Kolejnym kręgiem zainteresowań naukowych Profesor Marii Krčmovej jest współczesny język czeski, szczególnie zaś jego płaszczyzna fonetyczna, fonologiczna i morfologiczna. Zagadnień tych dotyczą między innymi następujące Jej publikacje: *Fonetika českého jazyka*. Brno 1977. 88 s.; *Fonetika a fonologie českého jazyka*. SPN, Praha 1984; *Vytváření české ortoepické normy a její kodifikace*. In: *Přednášky na LŠSS*. Brno 1984, s. 23–30; *Fonetika a fonologie. Zvuková stavba současné češtiny*. Brno 1990; *Fonetika a fonologie češtiny*, Ostrava 2010. *Příznakovost a její specifika v morfologii*. In: P. Karlík, J. Pleskalová (eds.): *Život s morfem. Sborník studií na počest Zdenky Rusínové*. Brno 2004, s. 111–122.

W tym miejscu należy także wspomnieć, że Pani Profesor Marie Krčmová jest autorką wielu haseł zamieszczonych w publikacji pt. *Encyklopedický slovník češtiny* (Praha 2002), np.: *Fonetika*, *Konsonant*, *Vokál*, lub ich współautorką, np.: *Jazyk národní* itp.

Jubilatka poświęciła wiele miejsca w swoich badaniach także zagadnieniom stylistycznym. Problematykę tę porusza między innymi w takich publikacjach, jak np.: *Stylistické minimum: základní pojmosloví a pracovní sešit pro seminář ze stylistiky*. Brno 1987; *Typy stylových norem dnešní češtiny*. In: *Přednášky a besedy z XXVI. běhu LŠSS*. Brno 1993, s. 23–27; *Stylové normy a jejich místo ve stylistické teorii a stylizační praxi*. In: *Stylistyczne konfrontacje*. Opole 1994, s. 33–38. Profesor Marie Krčmová jest także współautorką klasycznej już pozycji dotyczącej stylistyki języka czeskiego, która jest wynikiem pracy zespołowej znanych czeskich bohemistów: Jana

¹ Pełna bibliografia prac prof. PhDr. Marii Krčmovej znajduje się w artykułach opublikowanych w „Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity” A 48 z 2000 i 2005 roku (A 53) oraz na stronie internetowej Uniwersytetu Śląskiego w Opawie (<http://ubk.fpf.slu.cz/pracovnici/krcmova/index.html>).

Chloupka, Marii Čechovej, Marii Krčmovej, Evy Minářovej: *Stylistika češtiny*. Praha 1991; *Stylistika současné češtiny*. Praha 1997; *Současná česká stylistika*. Praha 2003.

Warto tutaj także przypomnieć, że w kręgu zainteresowań Badaczki znalazła się także polszczyzna. Już bowiem od początku swojej pracy naukowej Pani Profesor przybliżała czeskiemu odbiorcy różne publikacje z zakresu językoznawstwa polskiego, np.: *Jazykové okénko – tentokrát česko-polské*. „Rovnost” 1963, 4.01.; *B. Wierchowśka, Wymowa polska*. PZWS: Warszawa 1965, „Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity” A 15, 1967, s. 202–203; *K. Górski, Textologia i edytorstwo dzieł literackich*. Warszawa 1975. 300 s., „Listy filologické” 1976, s. 121–122 itd.

Aktywność Profesor Marii Krčmovej widać także w zakresie udziału w projektach badawczych. Kierowała Ona i brała czynny udział w pracach w ramach wielu grantów, np.: *Český jazyk v Evropě na konci tisíciletí* (ukończony w 1995 r.), *Příruční mluvnice češtiny* (ukończony w 1995 r.), *Vliv pragmatických činitelů na volbu výrazových prostředků v mluvené komunikaci* (ukończony w 2000 r.), *Čeština v lingvistických pojmech* (ukończony w 2000 r.), *Komparativní studium věcných textů* (ukończony w 2004 r.), *Dějiny české jazykovědné bohemistiky* (ukończony w 2005 r.), *Integrace v jazycích – jazyky v integraci* (ukończony w 2010 r.). Jej aktywność na polu zawodowym i naukowym jest godna podziwu. Życzymy więc Dostojnej Jubilatce wielu sił i zdrowia do realizacji dalszych planów zawodowych, wielu sukcesów w pracy naukowej i w życiu osobistym a także pogody ducha i uśmiechu na co dzień.

Grażyna Balowska, Opole